

APUA, RAHAA!

Kirjoittaja Pasi Saarinen

Harrastaja
TEATTERI
liitto

Teatterin tekeminen maksaa, senhän me kaikki tiedämme. Ohjaajan palkka, tilavuokrat, puvustus, lavastus, markkinointi, tekijänoikeudet jne. Useiden harrastajateattereiden pääasiallinen tulonlähde on lipputulot, mutta myös erilaisia avustumahdollisuuksia on tarjolla paljon. Tässä artikkelissa sukellaan apurahamaailmaan harrastajateattereiden näkökulmasta.

UNELMOI SUURESTI, TOTEUTA REALISTISESTI!

Suomi on yhdistysten luvattu maa ja harrastajateattereitakin meillä riittää noin kuutisen sataa. Harrastajateatterit ovat suuria teatterialan ammattilaisten työllistäjiä ja harrastajateattereiden vaikutukset yltävät monesti laajemmalle kuin katso-
mon ja näyttämön väliin. Yhden maakun-
nan sisällä pelkästään kesäteattereissa käy vuosittain suurin piirtein saman verran katsojia kuin maakunnan suurimmassa ammattiteatterissa koko vuonna. Toiminta koskettaa siis laajaa ihmismäärää ja se on suuri osa suomalaista kulttuuria.

Mistä harrastajateatterit sitten voisivat saada avustusta tälle merkittävälle toiminnalleen? Rekisteröidyt yhdistykset voivat hakea kotipaikkakunnaltaan toiminta-avustusta, jolla ei kovinkaan monessa teatterissa vielä mitään suurtuotantoja tehdä. Ohjaajan palkkaamiseen voi hakea avustusta kansalais- ja työväenopistoilta sekä valtakunnallisilta opintokeskuksilta

kuten Kansalaisfoorumi. Näillä avustuksilla on hyvä lähteä liikkeelle ja käynnistää toimintaa, mutta tavoitteellisempi teatteri- tai hanketoiminta voi kaivata tuekseen hieman laajempaa avustusta.

Koska harrastajateatteritoimintaa ei katsota ammattimaiseksi toiminnaksi, valtion apurahat, jotka jaetaan Taiken kautta, harvemmin nykyään päätyvät harrastajateattereiden hyväksi. Ei edes silloin, kun projektissa on ohjaajana teatteritaiteen ammattilainen.

Mutta koska harrastajateatteri on itsessään niin laaja-alaista kulttuuritoimintaa, löytyy myös useita tahoja, jotka näkevät toiminnan arvon ja ovat näin ollen mahdollisia toiminnan rahoittajia. Näitä ovat esimerkiksi Alfred Kordelinin säätiö, Jenny ja Antti Wihurin rahasto ja Suomen Kulttuurirahasto, jolla on myös jokaisessa maakunnassa oma maakuntarahastonsa. Jokaisella säätiöllä on omat painopisteensä ja hakukriteerinsä, joten on tärkeää perehtyä huolella siihen, minkä tyyppistä toimintaa kukin säätiö tukee. Harrastajateatterit ovat potentiaalisia hakijoita myös EU:n Leader-rahoituksiin.

Kun lähdetään suunnittelemaan hanketta, on hyvä jättää käsijarru ensin löysälle ja antaa ideoiden sinkoilla. Yhteinen nimittäjä useilla rahoittajilla on nimittäin se, että he eivät rahoita olemassa olevaa toimintaa, vaan avustuksella halutaan kehittää jotain uutta. Tämä saattaa joskus aiheuttaa pienen jumitusvaiheen, jos tarve olisi yksinkertaisesti saada maksettua esityksen vuokrat ja ohjaajan palkka, mutta usein hankkeen suunnittelu on myös hauskaa yhdessä ideoimista. Joskus mitä hullunkurisemmat ideat, joista alkuun tuumitaan, että niitä ei voi mitenkään toteuttaa, ovat juuri niitä, jotka jalostuvat rahoituskelpoisiksi hankkeiksi.

Perussääntönä hankkeen suunnittelulle voidaankin pitää ajatusta siitä, että "unelmoi suuresti, toteuta realistisesti". Hankkeen suunnitteleminenhan ei maksa mitään muuta kuin aikaa ja joskus kahvia ja pullaa.

HYVÄN HAKEMUKSEN PERUSTEET

Kun hankkeelle on löytynyt hyvä, maailmoja syleilevä ja konkretiaan taipuva idea, alkaa hankkeen kirjoitusvaihe. Tässä vaiheessa on hyvä tarkistaa, että hankehakemus ollaan lähettämässä taholle, jonka myöntöperusteisiin hanke sopii. Hyvä hakemus on selkeä, tarkasti perusteltu ja ennen kaikkea sen tulee vastata rahoittajan toiveisiin. Apurahanmyöntäjät haluavat löytää hakemuksesta selkeästi sen, mihin raha käytetään ja mitä sillä saadaan aikaan.

Tässä muutamia keskeisiä elementtejä, jotka hakemuksessa on hyvä huomioida.

1.

KUVAA PROJEKTI TARKASTI: Hakemuksen keskeinen osa on projektin tai hankkeen selkeä ja konkreettinen kuvaus. Kerro selkeästi mitä olet tekemässä, milloin, missä ja kenelle.

2.

PERUSTELE TARPEESI: Kerro avoimesti, miksi tarvitsette avustusta ja mihin tarkoitukseen se käytetään. Osoita, kuinka myönnetty tuki vaikuttaisi projektin onnistumiseen tai teatteriryhmäsi toimintaan. Rahoittajat arvostavat, että hakijat osaavat esittää tarpeensa realistisesti ja että ne osuvat rahoittajan arvomaailmaan. Tässä on hyvä muistaa se laajempi ajattelu. Harva rahoittaja haluaa rahoittaa vain itse näytelmää, vaan innostuu hakemuksesta, jossa osataan kertoa perusteltuja ajatuksia myös hankkeen laajemmista vaikutuksista. Älä myöskään uhriudu ja perustele hakemusta sillä, että ilman avustusta toiminta loppuu. Rahoittajat harvoin haluavat olla pelastusrenkaita, vaan uuden mahdollistajia.

3.

TEE REALISTINEN BUDJETTI: Selkeä ja realistinen budjetti on hakemuksen tärkeimpiä osia. Kirjaa erikseen kaikki kulut, jotka projektiin liittyvät, ja ilmoita myös mahdolliset omarahoitusosuudet tai muiden tahojen tukisummat. Näin rahoittaja näkee, että olet suunnitellut projektin huolellisesti ja arvioinut kulut tarkasti. Tärkeää on myös suhteuttaa haettava avustus jaettavaan rahasummaan. Hae sitä rahaa mitä tarvitset, älä yli äläkä ali.

4.

HUOMIOI KOHDERYHMÄ JA VAIKUTUKSET: Rahoittajat haluavat usein tukea projekteja, jonka vaikutukset ovat mahdollisimman laajat. Esittele siis hakemuksessa kohderyhmäsi ja arvioi, kuinka monta ihmistä hanke kokonaisuudessaan koskettaa. Mieti hanketta suunnitellessa saavutettavuutta monesta kulmasta ja pyri taklaamaan sen haasteita. Hanki hankkeelle sidosryhmiä, jotka luontaisesti hyötyisivät projektin teemoista. Näin saat laajennettua vaikutuksia ja hanke vaikuttaa jo paperilla uskottavammalta.

5.

AIKATAULUTA PROJEKTI: Esitä hakemuksessa realistinen ja selkeä aikataulu projektin toteutukselle. Kannattaa huomioida sellainen asia, että jotkut rahoittajat eivät rahoita jo käynnissä olevia hankkeita, eli projekti voi alkaa vasta, kun avustuspäätös on saatu. Tämä ei päde aivan jokaiseen avustustahoon, joten kannattaa varmistaa asia potentiaaliselta rahoittajalta.

HAKEMUKSEN SUUNNITTELU JA KÄYTÄNNÖN VINKIT

Hakuprosessi kannattaa aloittaa ajoissa, sillä monesti aikaa menee paitsi hakemuksen ideointiin, myös reippaasti sen kirjoittamiseen ja viimeistelyyn. Tässä muutamia vinkkejä suunnitteluun.

1.

PEREHDY RAHOITTAJAN OHJEISIIN: Lue huolella rahoittajan ohjeet ja kriteerit ennen hakemuksen kirjoittamista. Selvitä, painottaako rahoittaja esimerkiksi tiettyä ikäryhmää, alueellista saavutettavuutta tai omaa strategiaansa (kuten esimerkiksi maakuntaliitot tekevät). Jokaisella rahoittajalla on omat painotuksensa, ja hakemus kannattaa muokata niitä vastaavaksi.

Tästä hyvänä esimerkkinä mainittakoon Suomen Kulttuurirahaston maakuntarahastojen nimikkorahastot. Näiden rahastojen alkupääoma on saatu aikoinaan yleensä lahjoituksena tai testamenttina, ja lahjoittaja on voinut määritellä hyvinkin tarkasti mihin haluaa rahaston avustuksia jakavan.

Tällaisia nimikkorahastoja ovat esimerkiksi Keski-Suomen rahastossa Jyväskylän Teatteriminnat ry:n rahasto, joka ohjeistuksen mukaan "tukee yleisesti teatteritoimintaa ja teatteriharrastusten edistämistä Jyväskylässä." sekä Artturi Jämsénin rahasto, joka "Edistää Pihtiputaan hyväksi tehtävää tutkimus- ja kulttuurityötä sekä nuorten opintoja."

Jokaisella maakuntarahastolla löytyy omat nimikkorahastot, jotka kannattaa käydä katsomassa ennen hakemuksen lähettämistä. Hakemuksessa voi halutessaan kohdentaa hakemuksen juuri tiettyyn nimikkorahastoon, mikä voi olla valtti avustuksia jaettaessa. Joskus nimikkorahastot ovat hyvinkin tarkasti määriteltäviä ja niihin kohdistuvia hakemuksia ei välttämättä tule kovin paljon. Tästä esimerkkinä vaikka Helena Peltomäen rahasto, joka edistää "kotiseutukulttuurin vaalimista, tutkimusta ja opiskelua. Etusijalla ovat Saarijärveltä kotoisin olevat nuoret. Voi tukea myös ortopedista hoitoa edistäviä tarkoituksia."

Jos jakovuoroiselle, kovin tarkasti määritellylle nimikkorahastolle ei tule siihen kohdistuvia hakemuksia, noudatetaan jakamisessa "nimikkorahaston hengen mukaista toimintaa". Eli joskus nimikkorahastosta voi saada rahoitusta, jos hanke liippaa tarpeeksi läheltä alkuperäistä tarkoitusta.

Nimikkorahastojen jakovuorot vaihtelevat vuosittain, joten kaikki eivät ole joka vuosi jaossa. Kannattaa varmistaa jakovuorossa olevat nimikkorahastot Kulttuurirahaston oman alueen työntekijältä.

2.

ANNA AIKAA KIRJOITTAMISELLE: Laadukkaan hakemuksen kirjoittaminen vaatii aikaa ja keskittymistä. Pidä mielessä, että hyvä hakemus erottuu ja jää rahoittajan mieleen. Kirjoita hakemus selkeästi. Apurahoja myöntävät ihmiset lukevat satoja, jopa tuhansia hakemuksia vuodessa, joten hakemuksessa kannattaa painottaa selkeyttä. Lukijan olisi hyvä päästä heti ensimmäisen lukukerran kiinni siihen, mitä hankkeessa tehdään, mitkä ovat sen vaikutukset ja mihin raha menee.

3.

PYYDÄ PALAUTETTA: Hyvä käytäntö on kirjoittaa hanketta yhdessä jonkun kanssa, tai pyytää valmisteluvaiheessa olevasta hakemuksesta ainakin palautetta. Luotettavan ystävän palaute voi avata silmiä itsestään-selvyyksille tai niiden puutteeseen. Kaikki huomioidaan kannattaa ottaa vastaan, useampi silmäpari näkee enemmän, kuten sanotaan. Joskus hakemuksia arvioivat ihmiset eivät ole kyseisen alan ammattilaisia, joten palautetta kannattaa pyytää myös asiaan vihkiytymättömiltä kavereilta. He voivat auttaa esimerkiksi hakemukseen lipsahtaneiden sisäpiirisanojen avaamisessa.

4.

HYÖDYNÄ AIKAISEMPIA KOKEMUKSIA: Jos ryhmälläsi on aikaisempaa kokemusta apurahojen hakemisesta, hyödynnä niitä hakemuksessa. Mainitse mitä projekteja olette aikaisemmin toteuttaneet. Rahoittajat toivovat monesti luotettavia hankkeitten toteuttajia ja jo tehdyt hankkeet ovat hyvä meriitti. Jostain on kuitenkin aloitettava, eikä avustusten saamisen edellytys ole aikaisemmat hankkeet, ne ovat hyvä lisä.

5.

LÄHETÄ AJOISSA: Varmista, että hakemus ja tarvittavat liitteet on lähetetty määräaikaan mennessä. Monilla rahoittajilla on tarkat aikarajat, eikä myöhässä saapuneita hakemuksia oteta käsittelyyn.

HAKEMUKSEN LÄHETTÄMISEN JÄLKEEN

Kun olet lähettänyt hakemuksen, on hyvä varautua odottamaan päätöstä rauhas-
sa. Useimmat rahoittajat ilmoittavat aikataulun, jolloin päätökset julkaistaan.

Jos saat avustusta, muista aina kiittää rahoittajaa ja raportoida hankkeen toteutuksesta heidän ohjeidensa mukaisesti. Jos taas hakemus ei tuota toivottua tulosta, älä lannistu – hakemuksia voi aina parantaa, ja monet hakijat saavat avustusta vasta toisen tai kolmannen hakukerran jälkeen.

Suomessa on paljon alueellisia ja paikallisia avustustahoja, joita ei tässä artikkelissa mainita. Kannattaa siis tehdä omaa tutkimustyötä potentiaalisten avustusten etsimiseksi, unelmoida suuresti ja jalostaa ideaa eri rahoittajien tarpeisiin.

Innostavia hankesuunnitteluhetkiä!

Pasi Saarinen

Kirjoittaja on dramaturgi ja teatteriohjaaja, joka on toiminut Keski-Suomen rahaston hoitokunnassa ja työvaliokunnassa vuosina 2015–2024

Harrastaja **TEATTERI** *liitto*

www.harrastajateatteri.fi

Suomen Harrastajateatteri liitto (SHT) on Suomen suurin harrastajateattereiden ja kesäteattereiden asiantuntija- ja edunvalvontajärjestö. Liiton tehtävänä on ylläpitää, kehittää ja edistää teatterin harrastamista sekä harrastaja- ja kesäteattereiden yhteiskunnallista asemaa.

Artikkeli on tehty Sivistysliitto Kansalaisfoorumin Myllertämö-tuella

**KANSALAIS-
FOORUMI**